

МАКТАБГАЧА YOSHDAGI BOLALAR UCHUN BOG'CHADA PSIXOLOGIK MUHITNI TA'MINLASH

Dadabayeva Hayotxon

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

4-bosqich talabasi

Tel: +998971102284

E-mail: dadabayevahayotxon@gmail.com

Annotatsiya: Kelajagimiz bo'lgan bolajonlarimizga yoshligidan e'tibor berib, ularni sifatli ta'lim olishlari uchun ham ruhan ham jismonan sog'lom bo'lib ulg'ayishlarida kerakli sharoitlarni yaratib berish davlatimiz bilan birgalikda otionalarning ham zaruriy burchi hisoblanadi. Ularga har qanday sharoitda sog'lom psixologik muhitni yaratib berish darkor. Bu ularni kelajakda o'ziga ishongan, muvaffaqiyatli, yetuk kadr, jamiyatda o'z o'rniga ega fuqaro bo'lib ulg'ayishida muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: ta'lim, islohotlar, konsepsiya, kompleks, bog'cha, psixologik ta'lim, ma'rifat, diagnostika, psixologik muhit, individuallashtirish, maslahat, ishonch, mehr.

Abstact: It is a necessary duty of our state and parents to pay attention to our future children from a young age and to create the necessary conditions for them to receive quality education and grow up mentally and physically healthy. They need to create a healthy psychological environment under any circumstances. This is important for them to grow up as self-confident, successful, mature staff, citizens with their own place in society in the future.

Key words: education, reforms, concept, complex, kindergarten, psychological education, enlightenment, diagnosis, psychological environment, individualization, counseling, trust, affection.

Yurtimizda bo'layotgan islohotlar ta'lim tizimida ham o'z aksini topmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 29-dekabdagi "2017-2021 yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2707-sonli qarori, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 30-sentabdagi "Maktabgacha ta'lim tizimi boshqaruvini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" PF-5198-sonli Farmoni, O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi 2019-yil 10-maydagi PQ-4312/3106-sonli qarori maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish bo'yicha kompleks chora tadbirlarni o'z ichiga oladi. Ushbu bir qator hujjatlarda maktabgacha ta'lim tashkilotlarini tubdan isloh qilish, ularni zamonaviy binolar va texnologiyalar bilan ta'minlash, malakaviy pedogoglarni jalb etish, innovatsiyalarni joriy etish vazifalari belgilab berilgan. Buning uchun maktabgacha ta'lim muassasalarida sog'lom psixologik muhitni yaratish, psixologik xizmat sohasini yo'lga qo'yishni takomillashtirish muhim hisoblanadi. Ta'lim- tarbiya ishlarini takomillashtirish, uni jahon standartlariga mos ravishda rivojlantirish, fan sohasidagi yangiliklarni amaliy hayotga tadbiq etish muhim masalalardan biri bo'lib

qolmoqda. Yosh avlodga ta'lim tarbiya berish, ularda fan asoslariga nisbatan bilim, ko'nikma, malakalarini shakllantirish davlat siyosatining ustuvor vazifalaridan. Psixologiya fanini o'qitishning asosiy maqsadi o'quvchilarning psixologiya fanining asoslari, tarixiy taraqqiyoti, hozirgi zamon psixologlarining ilmiy yondashishlari bilan, shuningdek, turli yoshdagi insonlarda o'qish jarayonida jarayonida shaxs fazilatlarini shakllantirish qonuniyatlari va kasbiy malakalarini egallash xususiyatlari bilan tanishtirishdir. Hozirgi kunda zamonaviy tarbiyachi ijtimoiy-kasbiy vazifalarini bajarish uchun yuksak ma'naviy xislatlarga ega bo'lishi, umumiy va kasb madaniyati, ziyoliligi, axloqiy pokligi, faolligi, shaxsiy hissiyotlarga berilmasligi, ijodiy tasavvur egasi, psixik jihatdan sog'lom, davlatimiz fuqarosi sifatida ma'suliyatli bo'lishi lozim.

Bolalar psixologiyasida psixologik ta'lim umumiy ma'lumotlar bilan chegaralanmaydi, balki, maktabgacha ta'lim tashkilotining o'ziga xos xususiyatlarini, ota-onalar va bolalarning o'ziga xosligini hisobga oladi. Ta'lim tizimidagi psixologik xizmatni rivojlantirishdan ko'zlangan asosiy maqsad bolaning ruhiy va aqliy salomatligini ta'minlashdir. Bolalar bog'chasidagi-psixolog bu aqliy rivojlanishning umumiy qonunlari va ushbu rivojlanishning yosh xususiyatlarini hamda uning individual variantlarini tushunadigan, bolani yaxshi biladigan va chuqur his qiladigan shaxs. Maktabgacha psixologik yoshdagi davrda individuallashtirilgan shaxsiy xususiyatlarini (kuch, tezlik, hajm, sur'at, ritm) takomillashtirish, rivojlanish mazmun jihatdan va rasmiy-dinamik xususiyatlar davri hisoblanadi. Bolalikda biz bilan sodir bo'lgan barcha voqealar bizning keying rivojlanish davrimizda chuqur iz qoldiradi. Bolaning qiyinchilik va yordamga muhtoj chog'ida ota-ona sezgirligi va farzandiga nisbatan mehr-muhabbatning yetarlicha bo'lishi katta ahamiyat kasb etadi. Bolalar psixolog xizmatidan foydalangandan so'ng va uning natijasi ijobiy tomonga o'zgarganini his qilsalar, nafaqat maktabgacha ta'lim tashkiloti psixologiga nisbatan ishonch, mehr, sevgi, hayrixohlik va albatta yuksak hurmat bildiradilar. Shu sababdan psixolog individual va guruhli ishlash jarayonida hech bir holatni va bolalar xususiyatini ko'zdan qochirmasligi lozim. Bunda maktabgacha ta'lim tashkiloti psixologi quyidagi yo'nalishlar asosida ish olib borsa samarali natija oladi. Psixologik xizmatning asosiy yo'nalishlari:

1. Psixologik ma'rifat.
2. Psixologik oldini olish.
3. Psixologik diagnostika.
4. Psixologik tuzatish.
5. Psixologik maslahat.

Maktabgacha ta'lim tashkilotida o'quv-tarbiyaviy jarayonini individuallashtirish psixologning har bir bolaning ruhiy salomatligi va rivojlanishining to'laqonli ruhining individual, rasmiy-dinamik xususiyatlarini hisobga olish alohida o'rin tutadi, bolalarning aqliy holati, jarayonlari, xatti-harakatlari va faoliyatining dinamikasini aniqlaydigan temperamentdagi bolalar bilan muayyan strategiya va taktikalarni ishlab chiqarish hisoblanadi.

Psixologik muhit- bu salomatlik psixologiyasi, sevgi, kasbiy muvaffaqiyat, pulga munosabat va boshqalar kabi muhim va qiziqarli mavzularni muhokama qilish, foydali va qiziqarli ma'lumotlar, amaliy tavsiyalar, bolalikdan tanish bo'lgan stereotiplarda "haqiqat va yolg'onning" ulushini baholash, tanish narsalarga "nigoh

burchagini o'zgartirish" qobiliyati, qiziqarli va qiziquvchan odamlar bilan muloqot qilish. Bolalar uchun har qanday joyda sog'lom psixologik muhit zarur. Bog'chalarda bolalar o'zlarini yaxshi his qilishlari uchun ularga to'g'ri sog'lom munosabatlarni tashkil qila olishimiz kerak bo'ladi. Bolalar bog'chaga nima uchun borgisi kelmaydi? Bu bog'chada sog'lom muhitni yo'qligi emas, bolaga sog'lom psixologik munosabatlarni tashkil qila olmasligimizda bo'ladi. Birinchidan, biz kattalar bolalarni kattalardan ajratib turadigan o'ziga xos xususiyatlarga ega ekanligini tushunishimiz kerak. Bolalar hali o'z shaxsiyatini shakllantirmagan va rivojlanish jarayonida. Shuning uchun ota-onalar, o'zlari kutganidek tutmasa, sabr-toqatli va tushunadigan bo'lishlari kerak. Ikkinchidan, bolalar mehr-e'tiborga muhtoj. Bolalar ota-onalari tomonidan sevilishini, qadrlanishini his qilsa, u o'ziga ishonchi baland muvaffaqiyatli shaxs bo'lib ulg'ayishi mumkin. Uchinchidan, bolalar atrof-muhitga juda sezgir bo'ladilar. Ular har doim yangi bilim va ko'nikmalarni o'rganadilar va o'zlashtiradilar. Shuning uchun uyda ijobiy muhit yaratish, bolalar bilan hurmat va mehr bilan munosabatda bo'lish muhimdir. To'rtinchidan, bola psixologiyasi bolani tarbiyalashda bevosita ota-onalarga yordam berishi mumkin. Agar bolaning tarbiyasida biron nojo'ya o'zgarish bo'lsa albatta psixologga murojaat qilish kerak. Ota-onaning xulq-atvori va hayotga bo'lgan munosabati bolaning rivojlanishiga ta'sir qiladi. Shunday ekan, farzandiga yaxshi o'rnak bo'lish, bolani tinch-totuv yashashga o'rgatish lozim. Bolani tarbiyalash sabr-toqat, sevgi, e'tibor talab qiladigan doimiy jarayon ekanligini unutmaslik kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Shamshetova A.K, Saipova M.L. Bolalar psixologiyasi. O'quv qo'llanma. T.2022 y.
2. Oila psixologiyasi. (Shoumarov G'.B. tahriri ostida). T.2000.
3. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to'g'risidagi Nizom. T-2018.
4. David G. Myers Psychology, 2010 by Worth Publishers.
5. В.В. Екимова, Воспитание бережного отношения к природе у детей дошкольного возраста. Санкт-Петербург, 2012 г.
6. www.lex.uz-O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari.